

Landskap: *Blekinge*Upptecknat av: *Barbro Jöthberg*Härad: *Östra*Adress: *Räbäcken, Torstens*Socken: *Ågerum*Berättat av: *Karl Förvaldars Ida och*Uppteckningsår: *1922*Född ^{omkr.} *(år 1895, 1904) Maja Holmberg*
*Ågerums sn.*Uppteckningen rör *Gator (95 st.)*

Gåtorna upptecknades sommaren 1922 i ett krusbärs-
land, medan två bärsplöckerare skötte sitt äliggande.
De som meddelades av Karl Förvaltarens Ida, böra vara äldre
och ha gammal tradition bakom sig. Hennes föräldrar voro
ej alltid redde med blida ögon, beskylldes smått för
troldom. Jag vill minnas att någon berättade i min barn-
dom, att en gris blivit förgjord av Förvaltarens gumma,
därigenom att hon tagit sitt skumpeband och gjort
ett korstecken med på grisens rygg. — Maja Holmberg är
från ett arbetarhem, men bägge föräldrarna äro av
gammal bondsläkt. — Frågan "vad är det" har i regel
utelämnats vid upptecknandet.

1) Söt är frukten av mitt arbete men färdig är min hämnd. (Briet)

2) Vitt utan, rött innan och svart i smutten. (Ljuslägan)

3) Vem har ingen kropp men är ändå synlig? (Skuggan)

4) Var blir löset mejat? (Ingenstades, dy man mejar gräs)

5) I vilken skog växer inget löv? (I barskojen)

6) Vilken månad äter stockholmarna minst? (I febr)

7) Fyra ben har jag och kan inte gå
men mycket bära.

I varje stuga ser man mig stå.

(Bordet)

8) Varför sluter siggen ena ögat, när han gal? (Han vill visa, att han kan roperna utantill)

9) I vilken skola blir varken läst eller skrivet? (I trädskolan)

10) Vilken är den starkaste drycken? (Vattnet)

11) Vilken är den starkaste spegeln, som äter blir hel om den slås sönder? (Vattenspejeln)

12) Varför äta de svarta jäsen mindre än de vita? (Därför att de svarta äro mindre till antalet än de vita)

13) Det bränner dag och natt, men förbrinner dock inte (Brännmässan)

14) Vad är det som går svart i vattnet och rött därur?

(Käglan)

15) Vad går rött i vattnet och svart därur? (Kolet)

16) Vilket är den yngsta staven (Siggarrstaven)

17) Uppbläst spetsigt, mest till brett
och ända igenom fullt med sötsaker.

(Socherkoppen)

18) Det sitter en på taket och röker.

Han brukar varken pipa eller tobak.

(Skorstenen)

19) Ett litet kung.

runt som en ring.

fyllet är av ingenting,
 är utan hött,
 är ganska stött,
 är fint och slätt,
 glömsande, nått.
 Gissa nu rätt!

(Fingerbögen)

20) Utan början, utan slut
 kan ej evig vara,
 visar ungdomslivet ut
 eller är en prydnad bara.

(Ringens)

21) Det har många fjäderar liksom fåglarna, men man
 har dock aldrig sett det röra sig till flykt. Så snart det blivit
 skapt, står det på egna ben, men man har aldrig sett det gå

Det är alltid redo till vila och slummer och lindrar många
sorg om än blott för en kort tid. Vad är det? (En bäddad
sång.)

22) Vilken benekt ger man ingen lön? (Stövelbenekten)

23) Vad binner bättre än två ljus? (Tre ljus)

24) På vilken gata är denna ingen människas färd?
(Vintergatan)

25) Vem har sporrar men inga störlar på? (Tuggen)

26) Vilken tugg har inga fjädrar? (Ryktuggen)

27) Vem kan tala alla språk? (Ekot)

28) Den som icke har mig söker att vinnas mig, men
den som har fullständigt av mig söker göra mig kortare. (Tir-
den)

29) Jag är fyrkantig, rund
genomsnittlig, skär,
spricker sönder på skund,
om du ovarsamt mig röt.

Vad vore ett luss,
om jag ej fanns,
där vore ej lys
och av damm en dans.

(Fönstret)

30) Som jag är, jag blir.
Är jag ung,
jag fortsätter det att vara.
Är jag gammal,

blir jag ståds det bara.

Jag har ögon, kan ej se.

Jag har öron, hör ej alls.

Jag har mun, men talar ej.

Jag har ont ej gjort, ack nej.

Doek är min lott att mest få hänga.

(Porträttet)

31) Du måste dagligen känna mina slag, men de äro
intet skaff för dig. Bli jag fört och utför mitt arbete dröjan-
de och med olust, blir du sjuk och matt. (Hjärtat)

32) Var går den väg, där minsta damm ej flyger? (På
havet)

33) Det träd mig säg, som grönskar utan blad. (Tallen)

34) Vad pryddigt hus är utan sten och timmer? (Snigelns)

35) Vad härligt ljus, som ingen vind kan släcka?

(Solens)

36) Lika högt som skogen, skedar aldrig solen. (Kärran

i trädet)

37) Vem byggde den bredaste bron? (Isen)

38) Var lever fisken bäst i ro? (Under isen)

39) Två små springa före,

två stora springa efter.

Springa lustigt ibland

men hinna aldrig varann.

(Vagnohjulen)

40) Går upp för backe och ned för backe och står dock

alltid stilla. (Färdesgården)

41) Du märker, att han färdas och höra såsär ljudet,
men aldrig ser du honom. (Vinden)

42) Rogar utryckligt men blir aldrig lös (Forsen)

43) Silverpärlor föllo på en gyllne värnad; månen såg
dem, solen tog upp dem. Vad är det för pärlor? (Dagppärlorna)

44) Går om morgnen på fyra ben, om middagen på
två, om aftonen på tre. (Mémoriska i de tre åldrarna)

45) Vem är det som går genom en fönsterruta utan att
slå sönder den? (Solskenet)

46) Var går gåsen då den fyllt ett år? (På ett andra år)

47) Vem är det som kan bygga broar utan sten, järn
och timmer? (Kölden)

48) Hurudan blir en neger, då man tvättar honom?
(Vät)

49) Vad är det som drager och eker på samma gång? (Seglet)

50) Jag fröjdar dig om våren,
jag skyddar dig om sommaren,
jag föder dig om hösten,
jag värmer dig om vintern.

(Frädet)

51) Har varken kropp eller själ, men kan både tala och
svara. (Pennan)

52) Vem går på ryggen till kyrkan? (Båten)

53) Kan man se på kyrkan, när prästen är kommen?

(Ja, naturligtvis kan man se på kyrkan ändå)

54) Vilket nåje medför ingen glädje? (Missnöjet)

55) Vilka hundar leva uteslutande av fisk? (Sällhundar)

56) Ur vilket glas kan man ick dricka vin? (Ur ett
font glas)

57) Vad finnes mellan berget och dalen ("och")

58) Vad är det som tillhör dig, men som användes mycket
mera av andra ändig själ? (Namnet)

59) Var har öten det mesta köttet? (Mellan huvudet
och svansen)

60) Vem är det som går i halmen utan att prassla?
(Solshålen)

61) Vad är det som gör en mal smal? (S-et)

62) När ötter berökan på stubben? (När brädet är avlugget)

63) Det förstås, att allt för-gås (= förgås), men när för-gås
en häsko? (Aldrig. En gås för (= får) aldrig någon häsko)

64) Står i skymundan och växer. När han växt sig jä-
dig,

då får han dash,

då får han smask,

då blir han pinad av elden.

(Dejen)

65) Var mötas alla gamla pålsar? (På bröstet, där den knäpps)

66) Vad är det som hänger mellan himmel och jord på två stänger och gör egg? (Stipstenen)

67) Var är det flödena inget vatten har? (På kartan)

68) Vad är det som talar och dånar
och ej tigger på många månar?

(Forsen)

69) Vad heter Tobias lund? ("Vad")

70) Hurudant här har Tobias lund? (Hurdlär)

71) Det kom en svart gesäll

til mig i går kväll.

Han bad att få låna lus under flickans säng.

Han bad och jag nekade.

Han stack och jag stötade.

(Loppian)

72) Svart som bech

men det är inget bech.

Flyger som en fågel,

men det är ingen fågel.

Rotar som en so,

men det är ingen so.

(Jordyveln)

73) Det kommer en sunna fjär frånmande land,

utan laggar och utan band,

utan tapp och utan svicka,

med tre slags dricka.

(Lagget)

164424

74) Uppför backe, utför backe
byter dock inte sin nacke.

Ute i sur,

ute i skur,

men får dock aldrig snuva.

(Gärdesgården)

75) Där flög en fågel vinglös och satte sig på trädet
lörolös. Då kom jungfru munlös och kyssste fågel vinglös
och åt så upps den. (Snöflugan och solstrålen)

76) Litet och rött,

rött som det flyger,

så faller det dött.

(Öldgnistan)

77) Där den går fram falla alla,
där den gått fram ligga alla.
De ligga nätter, de ligga dagar,
de ligga, tillo någon den tar.
(Lien)

78) Två klara källor, en ås emellan.
Flödar vattnet i källan,
glad är då ägaren sällan.
(Ögonen)

79) Prästen och prästens hustru, klockaren och klockarens
dotter gingo på en väg och hittade fyra äpplen. De togo var
sitt äpple och ändå blev det ett över. (Prästens hustru =
klockarens dotter)

80) Rund som solen, svart som jorden och alla kunga-
hästarna kunna ej draga den. (Örnen)

81) Jungoffrens jungfurs gingo genom ett led
och alle så böja de huvudena ned.

(Lösning saknas)

82) Flyt stående, slakt hängande.

Pigorna vill ha det så väl som de ungarna.

(Lösning saknas)

83) Står som en ote, men väger ej mer än ett hönsögg.

(Molnet)

84) Liten och lindal och rund du mig bär,
och min brudas längd många meter är.

(Trådullen)

85) Ej människa, ej djur jag är,
jag lyrtat i mitt huvud bär.

(Sallatshuvudet)

86) Stubbe står

ohgrälle går.

Fio de dia fyra.

(Mjölknigen)

87) Hugges och lugges men får aldrig en går. (Häspen)

88) Vad är det som har flera hår

än en hund hår.

(Huggklubben)

89) De lugges i Stockholm och spänorna flyga ändå lit.

(Pengarna)

90) När man tager in det så dryper det, när man tager
ut det så syker det. (Lörning saknas)

91) Vad är det som är svartare än kol? (Synden)

92) Vad är det som grynlar, när det får, och som tiger,
då det inget får? (Kvamljulet)

93) En lång far, en lång mor och många barn. (En
stege)

94) Det satt en jungfru invid en reu.

Hon hade fötter men inga ben.

Hon var kristnad, men icke döpt.

Hon var vild men utan bröllof.

(Kylkan)

95) En kenöbyggig far, en ihälig mor och tre huvud-
lösa barn. (Gryttan)